

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Quo sensu excipienda sunt ariditates in Oratione. C. V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

Vit. c. 12. 18. Vit. c. 2. 5. 2. I. 1. vit. cap. 7. cap. 17. Luc. 22. 43. disc. & perf. ad mon. con. cap. 18. psal. 93. de casto con. c. 14.

non potuerit, eum que abigere oratione nequiterit. B. Clara de Montefalco per annos 11. continuos fuit varie exagitata à demonibus, & priuata caelestibus uis, quibus antea abundabat. P. Aluarez per 16. annos aridus fuit. B. Catharina Bononienfis per 5. annos valde desolata fuit & demonis illusionibus exagitata, vt ipsa de se scribit, & nolter P. Grassettus in eius vita. Sed admirandum est huius rei exemplum in B. Angela de Fulgino, vt ipsa de se scribit, & refert inauditas ariditates spiritus, & tentationes demonis quas passa est in corpore & anima per biennium: vt & B. Maria Magdalena de Pazzis prius per annos 5. deinde per alios sexdecim continuos, maximam ariditatem passa est vsque ad ipsam mortem, vt videretur à Deo quodammodo derelicta, & sine sensu diuinæ gratiæ; quod ipsi euenturum, Deus ipse, eam præmonuerat. Minime autem desperet, inquit B. Laurentius Iustinianus de triumph. Christi agone, qui huiusmodi est, perseveret in bono, vt per bonum discat bene facere. Non enim in bono occupatos derelinquit Deus, illos ex inperato, & in nesciente caligine visitare consuevit.

CAPVT QVINTVM.

Quo sensu animi excipiendæ sint ariditates in oratione.

25. Sciendum portò titonibus, vnde cunq; oriatur ariditates: non debere nos propter illas abruptere nostram meditationem vel orationem. Hoc quippe præcedit demon dum sine gustu deuotionis oramus, eam vt abruptamus. Perseueremus ergo tunc in illa Christi exemplo edocti, qui factus in agonia, (quod fuit tempus summæ ariditatis) prolixius orabat. Grata enim mens, inquit B. Laurentius Iustinianus, & vere charitatis iaculo vulnerata, nihil quod ad se pertinereat, perficere negligit. Eadem virtutum exercitia idem orationis studium peragat cum spirituali lacte penuriam patitur, sicut cum diuino calore repletur, licet id non eodem agat gustu. Scit namq; sapientia erudita magisterio, quod maturum donorum dignior efficitur, post labores & certamina. Hoc significare voluit Propheta cum diceret: Secundum multitudinem dolorum meorum, in corde meo, consolationes tue lenificauerunt animam meam. Paucorum vero est, quod supra commemoratum est. Nam perfecta charitatis argumentum est notissimum, in aduersis fiduciam non amittere, & virtutes vniuersimode semper operari, atque sub Dei disciplina eodem animo, eodemq; vultu perseuerare. Quamquam sæpè accidit vt post ariditates generose toleratas, dum aride orans vel meditans, vt ait idem Sanctus alibi, & in prece perseverans pulsatur vt aperiat, subito iudiciale repletur, ac lumine coruscus, vberim emanare, inchoet profusum lacrymarum, & qui prius amquam lapis corde mauerat, nunc superno liquefactus respectu, præ dulcedine non

& exultatione presentia Verbi se à lacrymis continere non valeat, vt in Psalmo legitur: Ante faciem frigidus eius quis sustinebit: Emitte Verbum suum & liquefaciet ea: sicut Spiritus eius, & fluunt aqua. Humiliare precipue te debes, inquit Thomas de Kempis, cum parum aut nihil deuotionis interius sentis, sed non minimum deiici, nec inordinate contristari. Nam si ex culpa nostra presenti oriuntur, gaudendum est, quod per eas Deus puniat peccata nostra. Hoc sensu dicebat David, Deo gratias agens & gaudens: Bonum mihi Domine, quia humiliasti me, vt Plaut. discam iustificationes tuas.

Quod si ob culpam præteritam Deus ariditates immitat, etiam tunc, quando ex parte nostra adhibuerimus omnia media ad bene orandum, non est desistendum ab orando. Nam vt promittit hac de re disserens S. Nilus verbis Christi: Qui diutius ac multum querit, inuenit, & pulsanti aperietur. Clama ad Deum, & ope eius implora: quia vt ait S. Iohannes Climacus: Si contra inimicos tuos Regem iugiter interpellaueris, cum ad te accedent, confide, non laborabis. Ipsi sua sponte abs te discedent. Neque enim impuri & contaminati spiritus, patiuntur inspicere, dum coronam ex illorum impugnatione susceperis. Hoc ipsum suadet S. Bernardus ser. 21. in Cantica.

Si vero ariditates non oriuntur ex culpa, Primò seruandum est S. Diadochi monitum; Oportet, inquit, dolere moderate quasi nos derelictos, quò summiores sumus, ac magis glorie Domini subiecti. Secundo, vt idem ibidem addit: Debemus letari oportune spe bonæ exultantes, scilicet adfuerit deuotionis: Quod etiam commendat S. P. N. Ignatius in libro Exercitiorum. Præterea gaudendum, quia dant occasionem meritorum: quæ sæpè sunt maiora; dum aride oramus & communicamus. Qua de re extat præclarum monitum & exemplum in libello quodam B. Catharina Bononienfis in Tractatu Italico ab ea (vt ipsa scribit) ex diuina inspiratione conscripto de armis ad pinguandum necessariis: in quo libello scribit: Cum tentatus fuisset grauius, & agnouisset veritatem huius dogmatis; Deus illi ostendit, quomodo vere persona que communicat sine gustu deuotionis recipit gratiam Sacramenti, dummodo habeat bonam conscientiam, quamuis spiritus tentatur circa fidem, vel aliud, dummodo non prebeatur consensus, quod maius meritum est anima, si communicet cum supradictis impugnationibus, serendo patienter tempestatem spiritus, quam illa, que communicat cum multa dulcedine & suauitate. Hæc illa. Simile documentum dedit Dominus S. Gertrudi, que cum oraret pro quadam, qua causabatur, sibi parcius infundit gratiam deuotionis illo die, quo esset communicatura, quam quibusdam etiam prius diebus; Dominus respondit: Non casu fit hoc, sed dispensatiue: quia quando priuatis diebus & etiam improsis horis, infundo gratiam deuotionis, per hoc cor hominis ad me mir elsuare, quod tunc sorte remaneret in suo torpore. Com

verd in diebus festis seu hora communionis; gratiam subtrahit, electorum corda magis exercitantur per voluntatem desideriorum, siue per humilitatem. Unde tale studium talisq; contritio, magis lucratur ad eorum salutem, quam quandoque gratia deuotionis. Et alio tempore scire desiderans quis fructus esset in eo quoddam cogitationes diriguntur ad Deum, taliter instructa est, quod cum homo meditando siue intendendo cogitationes suas in Deum dirigit, ante thronum gloria presentat Deo speculum miri splendoris, in quo Dominus sui ipsius imaginem iucundissime speculatur, quia ipse immissor est & director omnium honorum. Cum verd homo propter impedimenta quandoque DIFFICILIVS IN TALIBVS LABORAT; quanto grauius laborat, TANTO DELECTABILIVS speculum illud in conspectu semper veneranda Trinitatis, omniumq; Sanctorum ornatum apparet. Et hoc manebit aeternaliter in gloria Dei, & anima ipsius perennem exultationem. Et alia vice Dominus ei dixit Speciales meos valde saepe solo aggravare infirmitate corporis & desolatione mentis & similibus, vt dum desiderant contraria bona obtinere, zelans amor cordis mei valeat eos secundam benedictum liberalitatis mee copiosius remunerare. Et Christus Dominus B. Birgittam docens, quomodo debeat expellere ex anima sua ea, quae illam conturbant, ait: Si autem ea remouere non potest, toleret illa patienter contra suam voluntatem, tanquam hostes, sciens certissime, quod ei proficiunt ad maiorem coronam, & nequaquam ad damnationem. Inspicit enim iugiter Deus nostra certamina, inquit Abbas Isaac apud Calistinum, loquens de acediosis cogitationibus orantis, atque a suis supplicibus non abest. Scribit Rufinus in Vitis Patrum quendam fratrem simulatum fuisse a cogitationibus suis per annos 9. ita vt metu ipso desperaret de salute sua, & adiuuauit semetipsum, dicens: Perdidisti animam meam iam, quia perij, vadam ad saeculum. Qui cum abiret, venit ei vox in via dicens: Tentationes, quas in nouem annis sustinisti, coronae tuae erunt. Reuertere ergo in locum tuum & subleuabo te a cogitationibus malis. Non est itaque despondendus animus, cum Deus videtur nos deseruisse ariditatum tempore, subitanea vel non concessa nobis deuotione iucunda: sed cum spona humilli clamandum est ad sponsum: Reuertere, Reuertere dilecte mi. Reuocationis verbum, inquit S. Bernardus, Reuertere, est. Et forte idem subtraxit se, quod auidius reuocatur, teneretur fortius. Nam & aliquando simulabat se longius ire, non quia hoc volebat, sed volebat audire: Mane nobiscum Domine, quoniam aduesperasce. Et rursum alia vice, super mare ambulans cum Apostoli nauigarent & laborarent in remigando, quasi volens praeterire eos, ne tunc quidem istud volebat, sed magis probare fidem, & elicere precem. Denique sicut ait Euangelista, turbati sunt & clamauerunt putantes phantasma esse. Ergo istiusmodi piam simulationem, imo salutarem dispensationem, quam tunc corporaliter Verbum corpus interduon exhibuit, non cessat identidem Verbum spiritus, modo suo spirituali, cum deuota sibi anima sedulo acquirere.

Pratens, teneri vult; abiens, reuocari. Neque enim hoc irrevocabile verbum. It & redit pro benedictio suo, quasi visitans dilectulo, & subito probans: & sicut Job 14. ait: Vado & venio ad vos. Item: Modicum & non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me &c. Habes vtrumque in Propheta: Si moram fecerit, inquit, expecta eum, quia veniens veniet, & non tardabit. Quomodo non tardabit, si moram fecerit, nisi quia ad meritum satis est, sed non satis ad votum. Porro anima amans, votis feruor, trahitur desiderii, &c. & cum fiducia repetit delicias suas, solida libertate, vocans, non Dominum, sed dilectum: Reuertere dilecte mi.

Hoc quoque conducit ad confirmandam magis hanc doctrinam, quod scribit Ludouicus Bloisius, magnus vitae spiritualis magister: in Monist. Caues, inquit, ne orationem propterea deserat, quod in ea nullam sorte consolationem sentit. Sane sicut mentis distractio, quae praeter voluntatem orantis accidit, fructum & utilitatem orationis non tollit, ita nec cordis ariditas, dum bona voluntas adest. Hinc Dominus, ad Gertrudem Virginem aliquando dixit: Vellens electus meus persuasum esse, quod eorum bona exercitia & opera, mihi omnino placeant, quando ipsi seruiunt expensis suis. Illi autem expensis suis mihi seruitium praestant, qui licet saporem deuotionis minime sentiant, fideliter tamen, vt possunt, orationes & alia pia exercitia sua peragunt, confidentes de pietate mea, quod ego illa libenter & grate suscipiam. Plerique sunt quibus si sapor & consolatio interna concederetur, non eis prodesset ad salutem, & meritum ipsorum valde minueretur. Quocirca dum per cogitationes innotentatias deuotio nostra sine culpa nostra impeditur, vel abigitur, non concidendum est animo, sed iis resistendum, nam quoties eis resistimus, tot coronas in caelo nobis preparatas lucratur. Idem dicendum est, dum somnum, nos in oratione infestantem repellimus, tot enim lucratur coronas, vt euidam senti in Thebaida reuelatum fuisse legimus in Vitis Patrum. Cō. L. 5. 7. 2. firmantur haec, doctrina S. Thomae dicentis: Considerata quantitate proportionali, maiorem inueniri rationem meriti post peccatum (Adami) propter hominis imbecillitatem. Magis enim excedit opus potestatem eius, qui cum difficultate operatur illud, quam opus magnum, potestatem eius qui sine difficultate operatur. Quocirca bene scripsit Dei nomine Thomas de Kempis: Quando tu putas te elongatum a me, saepe sum propinquior. Quando tu estimas penes totum perditum, tunc saepe manus merendi in stat lucrum. Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium. Hoc sensu scripsit S. Ioannes Climacus: A sedia maxime tempore violenti elucet. Nihil enim e- gr. 13. sin. que vt acedia monacho tot coronas parat. Si consideres diligentius, inuenies eam stantes pedibus oppugnare lassitudine, sedentibus, vt super pariete se reclinent, persuadere. Illustrat hanc rem idem Sanctus gr. 26. col. 16. hac similitudine: Sicut cum militem qui in praelio durissima in faciem vulnera suscepit, Imperator militia non abdicat, immo verd amplius in ea illum prouebit, atque maximis honoribus cumulat, ita &

monachum qui pericula plurimā, (vri sunt & atiditates & tentationes orationem perturbantes, ob eas tamen non interruptam) a dæmoniibus perpeffus fuerit, celestis Imperator gloriofiffimè coronat. Coronat autem in hac vita, multiplici corona. Prima corona est, augmentum gratiæ, virtutum ac donorum quæ semper cõmitantur gratiam, dum ea ob aliquid fupernaturale opus diuinitus infunditur. Secunda corona est, spirituale dominium fui: quod efficit, ne homo sensibiles consolationes non curans, perturbetur, ea si absint, sed quasi sui iuris esset, tranquillo corde feruiat Deo etiam dum se aridum & desolatam sentit. Tertia corona est, ex multis virtutibus conflat, quæ sequuntur vicissitudinem deuotionis sensibillis & atiditatis, seu deuotionis insensibillis. Nam vt benè ait B. Laurentius Iustinianus: Hæc vicissitudo amantibus est quidem laboriosa, sed exercitatus peritilis. Parit enim humilitatem, custodit innocentiam, offensam mundat, accendit spiritum, dolorem inducit, prudenciam perficit, commendat perseveranciam, custodia adhibet diligentiam, torporem excutit, concupiscenciarum flammam extinguit, ad inquisitionem prouocat, qualiterq; reperiri valeat, sufficenter edocet. Scilicet humilitate, oratione, patientiâ, resignatione & conformitate cum diuina voluntate.

de casto
con. c. 15.
fin.

17. Sed quomodo id verum esse potest: Respondeo Prindò, quia sic orans & communicans humiliatur valdè, arida suâ communionem & orationem, quam humiliationem non parit ex se affectuosa oratio & cõmunio. Manus autem Dei beneficium est, inquit S. Teresa, diem in humili nostri ipsorum cognitione transigere (esto multis nobis afflictionibus & laboribus i ftererit) quam multos in oratione. Video quidem tales, ad multas orationum horas, & diu non posse extendere, sed quas non habet apud te vires Domine suspirium è laboriosis afflicto, cordis penetralibus profectum? Et alio in loco, tractans de oratione, monensq; vt simus contenti eo orationis genere quod Deus dat nobis, & si non det gustus, id æquo animo feramus, subdit: Ipsa humilitas requirit, vt contenti simus eo, quod nobis datur.

I. fundat.
cap. 5.

Itin. per
f. c. 18.

S. Arma-
tura. 7.

Secundò, exercetur patientia, quæ non exercetur in affectuosa oratione & communionem, quia vt benè ponderauit B. Catharina Bononiensis in libello à se Deo inspirante conscripto: Non est dolor acerbior illo, quem patitur anima, ob sensibillis amoris absentiam, & credit se Dei gratiam amisisse, quando non gustat consuetas internas dulcedines, & de hac derelictione summum sentit dolorem. Dum ergo cum patitur humiliter, multum meretur, imò vt subdit eadem Sancta: huic dolori equiparatur amor: idcirco anima quæ dolet, quod non sentiat amorem, simul possidet amorem cum dolore: cum non possit dolere de eo, quod non amat. Verumtamen ab imperfectis hoc non intelligatur, donum magis quam donatorem amantibus, hoc est, magis amantibus consolationes orationis, quam amaritudi-

nes quas Deus ob bonum nostrum immittit & nos vult pati.

Tertiò, maior erga Deum amor ostenditur, in bibendo eius calice amaro, quam in dulci. Ideò S. Catharina Senensis plus Deo placuit quando elegit coronam spineam, quam si elegisset auream.

Quartò, ex alio quoque capite, maior erga Deum amor ostenditur in oratione arida, quia tunc in ea perseuerans, pugnat cum dæmone vel cum natura, eum ab oratione per iacula ariditatis abigente: quæ dum repellit, & è pugna loco non discedit, ex Dei dilectione, generosum suum erga Deum declarat amorem, vt illi famuli David, qui castra hostium trupperunt, a- Reg. 27. 16. quam Davidi quaesituri. Quocirca meritò scriptum reliquit Thomas de Kempis: Certare aduersus incidentes malos motus animi (qui ordinariè conitantur ariditates) suggestionemq; spernere diaboli, insigne est virtutis, & magni meriti. Non ergo te conturbent aliena phantasia de quacunque materia ingesta. Forte serua propositum, & intentionem rectam ad Deum. Nec est illuso, quod aliquando in excessum subitò raperis, & statim ad solitas ineptias cordis reuerteris. Illas enim inuitè magis pateris, quam agis: & quamdiu displicent, & renitentur, meritum est, & non perditio. Et infra: Non est in eo tantum spiritualis vita profectus, cum consolationibus habueris gratiam, sed cum humiliter & abnegatè patienterq; iuleris eius subtractionem: ita quod tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua faciendâ omnino dilabi permittas: sed sicut melius poteris & intellexeris, libenter quod in te est facias: nec propter ariditatem seu anxietatem mentis, quam sentis, te totaliter negligas.

Quintò, Conformitas cum Dei voluntate in rebus, quæ displicent animæ nostræ, maiorem obedientiam præ se fert, quam in rebus quæ placent. Vnde Christus id meritò commendat in suis. Vos esto qui permanistis mecum in tentationibus meis. Et tales plaris facit. Sic Christus allocuens Antoniam Romanam magnæ sanctitatis viduam à S. Philippo Nerio valdè æstimatam, teste Baecio, & à Bozio commendatam ob vitæ sanctimoniam, nostræ Societatis spiritualem filiam (cuius Confessarius stabilis vique ad mortem fuit P. Ioannes Baptista Alexander, vir sanctus) dixit, se operariis suis conuersionis animarum dedit non prabere tot in oratione gustus & consolationes, vt dat quibusdam feminis, & licet illos tanquam canes venaticos (qui capiendos vrfos & apros, id est peccatores conuertendo, veniunt quandoque pedibus luto infectis) non admittat ad oscula, sicut admittit paruulos catellos, pulchros, otiosos, tamen pluris facit illos Dominus, quam istas multerculas, quibus se magis in oratione extraordinariè communicat, per spirituales gustus, & veluti quosdam amplexus. Contemplatiua vita, inquit B. Laurentius Iustinianus de or. cap. 8. mundior est. Laui, inquit sponsa Cant. 5. contemplationi vacans pedes meos, quomodo inquinabo illos? sed pauciores filios Deo generat, actiua plus parit, sicut

minus videt: Cara tamen Deo est, etsi distracta. Declaravit hanc veritatem Christus D. S. Gertrudi, hanc similitudine conferens soli contemplationi deditas animas puellis, alios vero ex Dei amore occupatos in exterioribus, Principibus, Ducibus & militibus Regum. Sicut, inquit, Imperator aliquis propotens non solum delectatur in palatio suo habere puellas delicatas & ornatas, sed etiam ordinat Principes. Duces & milites, aliosq; diversis operibus aptos ministros, quos singulos in palatio suo semper habeat ad diversa negotia paratos; ita & ego non solum delector in interioribus deliciis contemplationum, sed etiam diversis exercitiis vtilium negotiorum, que sunt causa mei honoris & amoris, allicior ad commanandum & deliciose conuandandum cum filiis hominum, quia talibus magis exercentur in charitate, patientia & humilitate, ceterisque virtutibus. Hinc vidit illum, cui maior cura incumbat coram Domino residentem quasi sinistro latere iminentem; qui sepius incommodose erigens se Domino cum manu sinistra, cui incumbat, aureum nummum gemma pretiosa insignitum offerebat. Et ait Dominus ad eam: Ecce si ego huc grauamen pro quo oras alleuarem, tunc ego tam nobilis gemma qua mihi placet, in nummis istis, carem, & ipse ea in remuneratione fraudaretur, quia tunc dextram manu tantummodo offerret mihi nummum sine gemma. Ille enim offert quasi simplicem nummum, qui sine aduersitate, & tamen de voluntate diuina in omnibus operibus suis Deo intendat; sed ille qui in singulis operibus suis premitur aduersitate, & tamen de diuina voluntate non discordat, ille offert Deo aureum nummum cum probatissima gemma. Sic Rex plaris facit suum militem, quem hostis percutit & abstrahere conatur ab obsequio Domini, vel a colloquio, ad quod ab eo vocatus est, quam alterum, qui cum illo loquitur, nemine impediente. Sic in casu nostro, oratio est colloquium cum Deo ut docent Sancti, ariditates sunt percussiones hostis infernalis, per quas nos abstrahere conatur a Dei conuersatione. Qui aride orant sunt sicut milites honorarij, qui non accepto stipendio a Rege, pugnant pro eo, & enim comitantur. Charitatem militis ad Imperatorem suum indicat bellum, inquit S. Ioannes Climacus, monachi vero charitas ad Deum, maxime eo tempore, quo astat orationi, deprehenditur. Magnum stipendium est consolationum copia. Ideo insistendum quarendæ deuotioni. siue adit, ue non, consolatio, uti docemur Regula 22. Summarij. Et propter obedientiam præscriptam, & charitatis erga proximum exercitium, quandoque ipsa oratio deferenda est; & ut inquit S. Teresa, in publico & conuersatione cum aliis, elucescit amor, & non in angulis & latebris, at medias inter occasiones: esto plures ibi occurrant imperfectiones (quin & parui quidam lapsus & concussiones) lucrum certe nostrum incomparabiliter maius est, si id fiat ex Superioris mandato, & charitate mouente: & eo maius, si post multos labores ex obedientia & charitate susceptos, purâ intentione maioris Diuini obsequij, succedant ariditates in oratione. Vnde non immetitò P. Balthasar Alvarez in suo libello caelestium luminum scriptum reliquit, vti habetur in vita eius: Inquietudinem quamcumque in oratione mihi occurrentem (puta abs te non causatam) martirium reputabo, & ut talem fortiter sustinebo: præbens in hoc modico multorum experimentum, que in aliis orationibus obtuli, sustinendi, & tolerandi amore tui. Nec obstat, quod tempore ariditatis non sentiat ille deuotionis feruor, qui sentiri solet tempore consolationis: tum quia, dum generosè toleratur ariditas, ex culpa nostra non proueniens, feruoris beneficio toleratur, etsi ille non sentiat: tum quia animus, si adlit, Deum feruenter colendi & amandi, acceptus est valde Deo, non minus quam consolatione plena deuotio. Nam ut ait S. Leo: Nec in spiritualibus lucris angustia grauabimur fructum, si secunditas non arescat animorum. Oriatur de cordis agro, quod terra non dedit. Semper illi quod largiatur occurrit, cui bene velle non deficit. Et alio in loco Dominus noster quia iustus est inspector animorum, non impendunt solum operis, sed etiam affectum est remuneratur operantis. Denique quauis nullum nos in oratione fructum percipere sentiamus, soletur nos verum monitum S. Ioannis Climaci: Noli, cum in oratione perduras, dicere: nihil profeci. Iam enim satis profecisti. Quid enim sublimius esse potest quam adherere Domino, atque in hac cum illo iugiter persuerare?

CAPVT SEXTVM.

Notanda quedam circa ariditates & gustus in oratione.

Certum esse debet, non bene loqui eos, qui dicunt sibi non successisse orationem, quando non habuerunt in ea gustus, sed ariditates inuoluntarias, & distractiones. Cum aliquando Gertrudis a Domino non esset visitata, nec tamen grauati id ferret, oportuna occasione data, vnde hoc esset, Dominum interrogauit: cui Dominus respondit: Vicinitas nimia quandoque amicos ne se mutuo queant perficere contueri, præpedire solet. Verbi gratia: Si quis amicam aduenientem amplexatur, sit interea ob nimiam coniunctionem, ut delectatio visus impediatur. Hoc illa audiens, mox intellexit, subtractione gratiæ meritum hominis quandoque multisariam augeti, si tamen subtracta illa gratiæ, homo bene agendo, ac se mortificando, non inuenitur segnior, licet cum labore tunc operetur, grauamenque maius sentiat. His similia docuit S. Teresa: Incidi, inquit, in nonnullos, quibus omne negotium in sola cogitatione suam videtur, quam si in Deo valde desixam habere possint, tamen si sibi, quam maximam vim inferentes, statim sese spirituales esse existimant: si vero eam aliorum diuertant (quia id impedire nequeant) esto ob res valde bonas, quamprimum contristantur, & anguntur, sequere